

सामाजिक वनीकरण-राज्यातील शासकीय रोपवाटिकांचे
व्यवस्थापन व आधुनिकीकरण या योजनेसाठी
सन २००१-१० करिता प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता आणि
लेखा अनुदान वितरणस मंजूरी

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : एसएलएफ-२००९/प्र.क्र. ३२/जल-१२,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : २८ एप्रिल, २००९

संदर्भ :-

- १) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्रमांक एसएलएफ-१८/०२/प्र.क्र. ३२६/जल-१२, दि. ३ एप्रिल, २००६
- २) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्रमांक एसएलएफ-१८/०६/प्र.क्र. ८२/जल-१२, दि. १३ जुलै, २००६
- ३) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्रमांक एसएलएफ-२००८/प्र.क्र. ४३/जल-१२, दि. १२ मे, २००८
- ४) संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक कस-१/चा.वा./शा.रो.व.आ./०३/०९-१०/३८/०९-१०, दि. २४.२००९
- ५) वित्त विभाग, परिपत्रक क्र. अंदाज०.०९/प्र.क्र.९०/२००९/अर्थसंकल्प-३, दि. २३ मार्च, २००९
- ६) ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, शासन निर्णय क्र. एसएलएफ-२००९/प्र.क्र. ३८/जल-१२, दि. १७ एप्रिल, २००९

प्रस्तावना :

राज्यात मोठ्या प्रमाणावर उत्कृष्ट दर्जदार रोपांची निर्मिती करण्याची गरज ओळखून सामाजिक वनीकरण संचालनालयांतर्गत राज्यातील २९ जिल्ह्यात प्रत्येक एक याप्रमाणे २९ शासकीय मध्यवर्ती रोपवाटिकांची स्थापना करण्यात आली आहे. आतापर्यंत या शासकीय मध्यवर्ती रोपवाटिकांतून विविध प्रजातींच्या लाखो रोपांची निर्मिती यशस्वीपणे करण्यात आली आहे. परंतु बदलत्या कालानुरूप या २९ शासकीय मध्यवर्ती रोपवाटिकांमध्ये सुधारणा करून त्यामध्ये व्यापारी उपयोगाच्या प्रजातींची आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने रोपनिर्मिती करण्याची गरज निर्माण झाली आहे.

राज्यातील वनक्षेत्राबाहेरील खाजगी तसेच सार्वजनिक जमिनीवर वृक्ष लागवड करण्यासाठी सध्या अस्तित्वात असलेल्या सामाजिक वनीकरणाच्या विविध योजनांव्यतिरिक्त रस्त्यांच्या दुतर्फा उंच वृक्ष लागवड योजना आणि खाजगी पडीक जमिनीवर वृक्ष लागवड व वीरण विकास योजना सन २००६-०७ पासून रोजगार र्मा योजनेच्या माध्यमातून सुरू करण्यास संदर्भाधीन दिनांक ३ एप्रिल, २००६ व दि. १३ जुलै, २००६ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे. या योजनांद्वारे फार मोठ्या क्षेत्रावर वृक्ष लागवड होणे अपेक्षित आहे. सामाजिक वनीकरण संचालनालयाच्या अंतर्गत राज्यातील २९ शासकीय मध्यवर्ती रोपवाटिकांद्वारे प्रामुख्याने रोपांची निर्मिती करून त्यांचा सदर योजनेसाठी पुरवठा करण्यात येत आहे. सामाजिक वनीकरण विकास क्षेत्रातील वृक्ष लागवड कार्यक्रमांची एकूण व्याप्ती लक्षात घेता या अस्तित्वातील शासकीय रोपवाटिकांची क्षमता वृद्धीगत करणे अपरिहार्य झाले आहे. ही बाब विचारात घेऊन तसेच यापुढे वृक्ष लागवडीच्या विविध योजनांसाठी मोठ्या प्रमाणात दर्जेदार रोपे व कलमे यांची उपलब्धता सदर रोपवाटिकांद्वारे होण्यासाठी या रोपवाटिकांचे आधुनिकीकरण व बळकटीकरण ही योजना सन २००८-०९ मध्ये राबविण्यास संदर्भाधीन दिनांक १२ मे, २००८ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आलेली आहे. सदर योजना सन २००९-१० या आर्थिक वर्षात चालू ठेवून त्या करिता अनुदान वितरणाची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

सामाजिक वनीकरणांतर्गत शासकीय रोपवाटिकांचे बळकटीकरण व आधुनिकीकरण ही योजना सन २००९-१० या आर्थिक वर्षात पुढे चालू ठेवण्यास सदर शासन निर्णयान्वये शासन मान्यता देण्यात येत आहे. सन २००९-१० या वित्तीय वर्षात सामाजिक वनीकरण विभागांतर्गत शासकीय रोपवाटिकांचे बळकटीकरण व आधुनिकीकरण या कार्यक्रमासाठी खिजमिना करण्यात येणारे सदर अनुदान संदर्भाधीन दि. १७ एप्रिल, २००९ च्या शासन निर्णयान्वये माहे एप्रिल ते जुलै, २००९ या चार महिन्यांकरिता लेखानुदानाने रु. ४७.६७ लाख (रुपये सत्तोचाळीस लाख

G. M. R.

सदस्य हजेर फॅक्ट) इतका निधी मंजूर करण्यात आला आहे. सदर तरतुदीमूढ शासनाकडून वितरीत झालेल्या निधीच्या मर्यादित व. मर्यादित निधी विवरणानुसार ज्या दरम्यान खर्च रकमा दर्शविल्या आहेत त्या मर्यादेत अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीवर खर्च करण्यात येईल. या अटीच्या अधीन राहून सदर योजनेसाठी सन २००९-१० या आर्थिक वर्षात प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे. सदर कार्यक्रमाची अंमलबजावणी प्रचलित अटी व शर्तीच्या अधीन राहून करण्यात यावी.

३. या योजनेतर्गत वरीलप्रमाणे मंजूर निधीतून राज्यातील २९ रोपवाटीकामध्ये मिस्ट चेंबर, ग्रीन हाऊस, पॉली हाऊस उभारणी, जलस्रोतांचे बळकटीकरण, पाईपलाईन, फॅसिंग, रस्ते दुरुस्ती, इत्यादी कामे करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

याबाबत संचालक, सामाजिक वनीकरण यांनी योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी कुती आराखडा तयार करून विहीत कार्यापद्धतीनुसार व विहीत मुदतीत त्याची अंमलबजावणी करावी. तसेच याबाबत सविस्तर मार्गदर्शक सूचना ही निर्गमित कराव्यात.

४. सदर निधीसाठी नियंत्रक अधिकारी हे संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे हे राहतील. सदर निधीपेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची नियंत्रक अधिकारी यांनी दक्षता घ्यावी. उपरोक्त निधीचे जिल्हानिहाय वाटप करण्यास संचालक, सामाजिक वनीकरण यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. जिल्हानिहाय तरतुद वित्तयाच्या माहिती शासनास पाठविण्यात यावी. तसेच खर्चविण्यात आलेल्या कार्यक्रमाचा व झालेल्या खर्चाचा तपशील देखिल शासनास सादर करण्यात यावा.

५. सदर योजनेतर्गत होणारा खर्च खाली नमूद केलेल्या लेखाशिर्षाखाली सन २००९-१० च्या मंजूर अर्थसंकल्पीत निधीतून खर्चीट्याकण्यात यावा.

भागणी क्र.एल-३, २४०६ वनीकरण व वन्यजीवन, १०२ - सामाजिक वनीकरण व वन्यजीवन, १०१ (०१)-मध्यवर्ती रोपमळे, (०२)(०१) शासकीय रोपवाटीकांचे बळकटीकरण व आयुनिकिकरण (२४०६ २३१-१) - योजनेतर्गत - वनमल.

६. वित्त विभागाने शासन परिपत्रक क्र.अंदाज-२००९/प्र.क्र. १०/२००९/अर्थसंकल्प-३, दिनांक २३ मार्च, २००९ अन्वये दिलेल्या अधिकारानुसार आणि प्रशासकीय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तिनुसार सदर शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा सगणक साक्षतांक २००९०५०२१६८२०००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व मावाने,

(ज्या. र. चोरे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

संचालक, सामाजिक वनीकरण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

सर्व सहसंचालक, सामाजिक वनीकरण वृक्ष, कोकण छाने, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, अमरावती, नागपूर

सर्व उपसंचालक, सामाजिक वनीकरण विभाग,

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई

महालेखापाल, (लेखापरिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर,

सर्व जिल्हा कोबागार अधिकारी,

कार्यासन अधिकारी, व्यव-१५, अर्थसंकल्प ३ व ४, वित्त विभाग, संचालक, मुंबई-३२

कार्यासन अधिकारी, कार्यासन क्र.१४३२, नियोजन विभाग, संचालक, मुंबई-३२

उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (सर्व), या.वि.व.ज.स.वि. संचालक, मुंबई-३२

निवडनसती/जल-१२